

Gaziantep Üniversitesi Tıp Fakültesi Adli Psikiyatri Birimine Gönderilen Olguların İncelenmesi

Evaluation of Cases, Referred to Forensic Psychiatry Unit in Gaziantep University

Aysun KALENDEROĞLU, Mehmet YUMRU, Salih SELEK, Haluk A. SAVAŞ

Gaziantep Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri Anabilim Dalı, Gaziantep, Türkiye

ÖZET

Amaç: Ülkemizde psikiyatri polikliniğine başvuran adli olguların tanı dağılımı ve suç ilişkisi ile ilgili yeterli sayıda yayın bulunmadığı gözlenmektedir. Bu çalışmada mahkemeler tarafından hastanemize gönderilen adli psikiyatri olgularının tanı dağılımları, sosyodemografik özellikleri ve bunların suç tipi ile ilişkisinin incelenmesi amaçlanmıştır.

Yöntem: 1 Ocak 2004-31 Aralık 2006 yılları arasında hastanemize ilgili mahkemeler tarafından gönderilen 314 olgunun tıbbi dosya ve raporları geriye dönük olarak incelenmiştir. Olguların geçmişte DSM-IV tanı ölçütlerine göre konulmuş olan tanıları sınıflandırılmış ve sosyodemografik veriler ile SPSS 10,0 programında istatistiksel olarak değerlendirilmiştir.

Bulgular: %74,2'si (n=233) erkek, %25,8'i (n=81) kadın olmak üzere 314 olgu değerlendirilmiştir. Olguların yaş ortalaması 36.89±15.85'dir. Olguların %52,2'sinin (n=164) ceza hukuku, %47,8'i (n=150) medeni hukuk kapsamında incelenmesi istenen olgulardır. %35,4'ü (n=111) madde kullanımının iptila düzeyinde olup olmadığının değerlendirilmesi, %14,3'ü (n=45) TCK 32. maddeleri gereği ceza ehliyetlerinin saptanması amacıyla gönderilmiştir.

Tartışma: 2001–2004 yılları arasında Gaziantep Üniversitesi Tıp Fakültesi psikiyatri polikliniğine civardaki mahkemeler tarafından 100 olgu gönderilmiş iken bu sayının 2004–2006 yılları arasında 314'e çıktığı ayrıca medeni hukuk kapsamındaki olguların sayısının da arttığı ve olguların geçmiş yıllara oranla çeşitlilik gösterdiği dikkati çekmektedir. Psikiyatrik hastalıklar ile suç ilişkisi, neden olduğu toplumsal, ekonomik ve tıbbi sorunlar nedeniyle ciddi bir biçimde araştırılması ve önlemeye yönelik girişimlerin yapılması gereken bir durumdur. Gelişmiş ülkelerde bu konuda çok sayıda araştırma yapılmasına rağmen bu sorun ülkemizde yeterince ilgi görmemektedir. (*Nöropsikiyatri Arşivi 2007; 44: 86-90*)

Anahtar Kelimeler: Gaziantep, medeni hukuk, ceza hukuku

SUMMARY

Objective: There are few studies evaluating the relationship between the crime and psychiatric diagnosis of the forensic cases, referred to psychiatry outpatient units in our country. In this research, diagnostic distributions, sociodemographic characteristics of civil law and criminal law cases, referred via courts to our clinic and relations of crime type are aimed to be evaluated.

Method: Between 1 January 2004 - 31 December 2006, 314 cases' medical files and reports, having been referred via the courts to our hospital, were evaluated retrospectively. Diagnosis that were made according to the criteria of DSM IV are classified and the other sociodemographic data are evaluated statistically via SPSS 10.0 program.

Results: Of 314 cases, the mean of age was 36.89±15.85, %74.2' (n=233) were male and % 25.8 (n=81) were female. %52.2 (n=164) were civil law and %47.8 (n=150) were criminal law cases. Of the cases, %35.4 (n=111) were sent in order to be evaluated whether they were substance dependant or not, %14.3 (n=45) were sent to us in order to be examined according to T.C.L item 32 whether they had criminal liability or not.

Conclusion: While 100 cases were referred to our clinic via courts in 2001, the number of cases increased in between 2004-2006, reaching up to 314 with an increase of civil law cases as well. The relationship between psychiatric disorder and crime is an important issue which needs to be investigated for both social, economical and medical problems which it causes and for interventions in order to prevent. The research on this topic has not received much attention in Turkey, although there are numerous studies in developed countries.

(*Nöropsikiyatri Arşivi 2007; 44: 86-90*)

Key words: Gaziantep, civil law, criminal law

Giriş

Adli psikiyatri; bir kişinin suç olayındaki ruhsal durumu kadar medeni haklarını kullanma yeteneğini de değerlendirir. Dolayısıyla ceza hukuku ve medeni hukuk alanlarında birliktirlik istenebilir. Birliktirlik; bir davanın gidişinde mahkemece gerekli görülmesi halinde ilgili alanda uzman olan kişi ya da kişilerin görüşlerine

başvurulmasına verilen isimdir (1). Yasalar önünde kişinin cezai sorumluluk taşıması ve medeni haklarını kullanabilmesi için ruhsal yönden sağlıklı bireyler olması koşulu aranır.

Ceza ehliyeti ceza hukukunca suçta elverişli olmak veya ceza ya yeterlilik olarak tanımlanır ki, bu yeterlilik olmadan ehliyet, ehliyet olmadan suç, suç olmadan da cezayı gerektirir eylem olmaz (2). Kişinin ceza alabilmesi için isteme ve yapma iradesinin

olması gerekmektedir. İrade, birbirine karşıt seçenekler arasında bir değerlendirme yapıp birini seçme veya bunların hepsini reddetme yeteneği olarak kabul edilmektedir (3). Ceza ehliyeti ile ilgili olarak 1 Haziran 2005' te yürürlüğe giren 5237 sayılı yeni Türk Ceza Kanunu'na göre (TCK) 32. maddesinin 1. fıkrasına göre; -eski yasanın 46. maddesinde yer alan- akıl hastalığı nedeniyle işlediği fiilin hukuku anlam ve sonuçlarını algılamayan ve bu fiille ilgili davranışlarını yönlendirme yeteneği azalmış olan kişilere cezai ehliyetinin olmaması yönünde karar verilip güvenlik tedbiri uygulanır. TCK 32. maddenin 2. fıkrasına göre ise; -eski yasanın 47. maddesinde yer alan- akıl hastalığı ya da zayıflığı nedeniyle şuur ve hareket serbestisini tümüyle değil de önemli ölçüde ortadan kaldıran durumlarda ise, ceza indirimi uygulanır (4).

Medeni ehliyet, kişinin hukuki eylem ve işlemlere yeterliliğini ifade eder. Medeni hukuk yönüyle ehliyet, "makul surette hareket etme iktidarı" diye tanımlanır. Bu iktidar, eylemleri ve sonuçlarını doğru olarak anlamak ve buna göre hareket etmek, davranışlarının ulaşacağı sonuçları muhakeme edebilme yeteneğidir (1). Psikiyatrik yönden kişinin bilincinin açık, iradesinin serbest olması, iyiyi kötüden ayırt edebilmesi, kendisi ve çevresinde olup bitenlerden haberdar olması, günlük malların sürüm değerlerini bilmesi beklenir (5). Kısıtlanmanın en ağır şekli vesayettir. Medeni Kanun'un (MK) 355. maddesine göre akıl hastalığı veya akıl zayıflığı nedeniyle işlerini göremeyecek kadar aciz veya sürekli bakım ve kontrolü gereken ya da başkasının emniyetini tehdit eden her reşit için bir vasi tayin olunur (6).

Evlenme ile ilgili yasal soruna gelince, yasaya göre karı kocadan biri evlilik anında bir akıl hastalığı nedeniyle mümeyyiz değilse evlenme geçersizdir (butlan) (MK 112. madde). Boşanma, medeni hukukun bir başka alanıdır. Yasa, üç yıldan beri süregelen, müşterek hayatı çekilmez hale koyan ve şifa bulmaz olduğu doktor raporu ile belirlenen akıl hastalığının varlığını diğer eş için haklı bir boşanma nedeni olarak kabul etmiştir (MK 133. madde) (7).

Yumru ve arkadaşlarının 2005 tarihinde yapmış oldukları çalışmada Gaziantep Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri Kliniği'ne gönderilen adli olgular geriye dönük incelendiğinde, alkol-madde kullanım oranları yüksek bulunmuş olup ayrıca mahkemelerin inceleme talebinin öncelikle madde bağımlılığı olup olmadığı yönünde olduğu anlaşılmıştır (8). Bizim araştırmamız bu çalışmanın devamı niteliğini taşımaktadır. Bu çalışmadaki olgular değerlendirilirken ceza hukuku ve medeni hukuku kapsamında yer alan olguların sosyodemografik özellikleri, klinik tanıları ve suç-tanı ilişkisi ayrı başlıklar altında değerlendirilmiştir.

Yöntem

1 Ocak 2004 - 31 Aralık 2006 tarihleri arasında Gaziantep Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri Polikliniği'ne civardaki mahkemeler tarafından gönderilen ve incelenmiş bulunan toplam 314 olgunun tıbbi dosyaları ve raporları geriye dönük olarak incelenmiştir. Medeni hukuk ve ceza hukuku ile ilgili vakalar ayrı başlıklar altında değerlendirilerek, sosyodemografik verilerin dökümü, klinik tanıları, suç ve tanı bağlantısı incelenmiştir. Olguların DSM-IV ölçütlerine göre konulmuş olan tanıları, kullandıkları maddeler, geçmişte işledikleri suçların (kendi verdikleri öyküye göre) sayı

ve türü, sosyodemografik verileri adli psikiyatri dosya kayıtlarından geriye dönük olarak incelenmiştir. Veriler SPSS (10.0) programında değerlendirilerek basit dağılım (sayı ve yüzde olarak) olarak verilmiş ve ki-kare çözümlemesi yapılmıştır.

Bulgular

İncelemeye alınan 314 olgunun yaş ortalaması 36.89±15.85 olup %74,2'si (n=233) erkek, %25,8'i (n=81) kadındı. Değerlendirmeye alınan tüm olguların sosyodemografik özellikleri incelendiğinde; %51'i (n=160) evli, %40,4'ü (n=127) bekâr, %8,6'sı (n=27) boşanmıştı. Eğitim düzeylerine bakıldığında; %35,4'ünün (n=111) okuryazar olmadığı, % 52,5'inin (n=165) ilkökul mezunu, %3,8'inin (n=12) ortaokul, %4,5'inin (n=14) lise, %3,8'inin (n=12) yüksekokul mezunu olduğu tespit edildi (Tablo 1). Olguların %52,2'si (n=164) ceza hukuku, %47,8'i (n=150) medeni hukuk kapsamında incelenmesi istenen olgulardı. Ceza hukuku kapsamında yer alan olguların yaş ortalaması 33,34±12,18 olup, %94,5'i (n=155) erkeklerden oluşmaktaydı. %63,4'ü (n=104) evli, %32,3'ü (n=53) bekâr idi. %79,9'u (n=131) ilkökul mezunu, %10,4'ü (n=17) okuryazar olmadığı tespit edildi. Medeni hukuk kapsamında yer alan olguların yaş ortalamasına bakıldığında 40,76±18,35 olduğu, %52'sinin (n=78) erkek olduğu, %49,3'ünün (n=74) bekâr, %37,3'ünün (n=56) evli olduğu tespit edildi (Tablo 2). Ceza hukuku ile ilgili olarak başvurmuş vakaların %35,4'ü (n=111) madde bağımlılığının olup olmadığı, %14,3'ü (n=45) TCK 32. maddeye göre ceza ehliyetinin saptanması, % 2,2'si (n=7) maruz kaldığı cinsel suçu anlama ve karşı koyma yetisi, %0,3'ü (n=1) farik mümeyyiz olup olmadığı değerlendirilmesi amacıyla gönderilmişti. Ceza hukuku kapsamında incelenen olguların tanısal dağılımlarına bakıldığında; %38,4'ü (n=63) madde kötüye kullanımı, %25'i (n=41) madde bağımlılığı, %8,5'i (n=14) şizofreni ve daha az oranlarda diğer tanıları aldıkları tespit edildi (Tablo 3). Medeni hukuk kapsamında başvuran olguların %37,6'sı (n=118) vesayet, %9,9'u (n=31) fiil ehliyeti, %0,3'ü (n=1) evliliğin iptali (butlan) vakalarından oluşmaktaydı. Medeni hukuk kapsamında

Tablo 1. Sosyodemografik özellikler

Özellikler	N	%
Cinsiyet		
Erkek	233	74,2
Kadın	81	25,8
Toplam	314	100
Medeni durum		
Evli	160	51
Bekar	127	40,4
Dul	27	8,6
Toplam	314	100
Eğitim durumu		
Okuryazar değil	111	35,4
İlkokul	165	52,5
Ortaokul	12	3,8
Lise	14	4,5
Yüksek okul	12	3,8
Toplam	314	100

yer alan olguların tanısız dağılımlarına bakıldığında; %51,3'ünde (n=77) zeka geriliği, %12,7'sinde (n=19) bunama, %12,7'sinde (n=19) şizofreni, %8'inde (n=12) duyu-durum bozukluğu tanılarının konulduğu tespit edildi (Tablo 3). Tüm olguların %53'ünün (n=87) geçmişte suç öykülerinin de olduğu tespit edildi. Anti-sosyal kişilik bozukluğu açısından bakıldığında sadece %29,3'ünde (n=48) bu kişilik örüntüsü mevcuttu. Bu olguların %6,7'sinde (n=10) geçmişte suç öykülerinin olduğu ancak ASKB tanısı alan hastanın olmadığı tespit edildi. Ceza hukuku nedeniyle incelemeye alınan vakalarda medeni hukuk olgularına oranla erkekler anlamlı düzeyde daha fazlaydı. ($\chi^2=73,96$, $sd=1$, $p<0,001$). Madde kullanım bozukluğu ile başvuranlarda anlamlı düzeyde erkek cinsiyet oranının anlamlı düzeyde yüksek olduğu tespit edildi ($\chi^2=64,67$, $sd=1$, $p<0,001$).

Tartışma

Çalışmamızda, cezai ehliyet, vesayet, uyuşturucu madde alışkanlığı olup olmadığının belirlenmesi, fiil ehliyeti ve daha az olarak da farik ve mümeyyizlik durumunun belirlenmesi ve butlan (evliliğin geçersiz sayılması) davaları amacı ile çeşitli mahkemeler tarafından gönderilen olguların kayıtları değerlendirilmiştir.

Tablo 2. Ceza ve Medeni Hukuk kapsamındaki olgularının sosyodemografik özellikleri

CEZA HUKUKU	N	%
Cinsiyet		
Erkek	155	94,5
Kadın	9	5,5
Toplam	164	100
Medeni durum		
Evli	104	63,4
Bekar	53	32,3
Dul	7	4,3
Toplam	164	100
Eğitim durumu		
Okuryazar değil	17	10,4
İlkokul	131	79,8
Ortaokul	7	4,3
Lise	7	4,3
Yüksek okul	2	1,2
Toplam	164	100
MEDENİ HUKUK	N	%
Cinsiyet		
Erkek	78	52
Kadın	72	48
Toplam	150	100
Medeni durum		
Evli	56	37,3
Bekar	74	49,3
Dul	20	13,4
Toplam	150	100
Eğitim durumu		
Okuryazar değil	94	62,7
İlkokul	34	22,7
Ortaokul	5	3,3
Lise	7	4,7
Yüksek okul	10	6,7
Toplam	150	100

Adli psikiyatri kliniğinde değerlendirilmesi amacıyla gönderilen 314 olgunun geçmiş adli öyküleri ile eğitim düzeyleri arasındaki ilişki incelendiğinde, adli öyküsü olan olguların %87,9'unun ilköğretim mezunu ve okuma-yazma bilmeyenlerden oluştuğu gözlemlenmiştir. Eğitim düzeyinin düşük olmasıyla yineleyici suç işleme arasında güçlü bağlantıların olduğu bilinmektedir (9-11). Öncü ve arkadaşlarının çalışmasında, yineleyici suç işleyenlerde öğrenim süresinin kısa olduğu bulunmuştur (12).

Gönderilmiş olan olguların %52,2'sinin (n=164) ceza hukuku, %47,8'i (n=150) medeni hukuk kapsamında olduğu, ceza hukuku kapsamında yer alan olguların yaş ortalaması 33,34±12,18 olup, %94,5'i (n=155) erkeklerden oluştuğu ve vakaların %35,4'ü

Tablo 3. Ceza ve Medeni Hukuk olgularının tanı dağılımı

	TANI DAĞILIMI	N (%)
CEZA HUKUKU		
Madde Kullanım Bozukluğu		
	Madde Kötüye kullanımı	56 (50,5)
	Madde Bağımlılığı	41 (36,9)
	Madde kullanımı yok	14 (12,6)
	Toplam	111 (67,7)
TCK 32.		
	Şizofreni	14 (31,1)
	Madde kötüye kullanımı	7 (15,6)
	Zeka Geriliği	5 (11,1)
	İkiçlü bozukluk	4 (8,9)
	Anksiyete bozukluğu	3 (6,7)
	Depresyon	2 (4,4)
	Bunama	1 (2,2)
	Normal	9 (20,0)
	Toplam	45 (27,4)
Cinsel suçta karşı koyma yetisi		
	Akut stress bozukluğu	2 (28,6)
	BTA anksiyete bozukluğu	4 (57,1)
	TSSB	1 (14,3)
	Toplam	7 (4,3)
Farik Mümeyyizlik		
	Normal	1 (100)
	Toplam	1 (0,6)
Toplam MEDENİ HUKUK		164 (100)
Vesayet		
	Zeka Geriliği	71 (60,2)
	Bunama	18 (15,3)
	Şizofreni	15 (12,7)
	İkiçlü bozukluk	4 (3,4)
	Depresyon	2 (1,7)
	Amnestik sendrom	2 (1,7)
	Normal	6 (5,1)
	Toplam	118 (78,7)
Fil Ehliyeti		
	İkiçlü bozukluk	8 (25,8)
	Zeka Geriliği	6 (19,4)
	Şizofreni	4 (12,9)
	Depresyon	3 (9,7)
	TSSB	1 (3,2)
	Bunama	1 (3,2)
	Amnestik Sendrom	1 (3,2)
	Normal	7 (22,6)
	Toplam	31 (20,7)
Evliliğin İptali		
	Cinsel işlev bozukluğu	1 (100)
	Toplam	1 (0,6)
Toplam		150 (100)

(n=111) madde kullanım bozukluklarıyla ilişkili olduğu tespit edilmiştir. Medeni hukuk kapsamında yer alan olguların ise yaş ortalaması 40,76±18,35 olduğu, %52'sinin (n=78) erkek olduğu ve olguların %37,6'sı (n=118) vesayet davalarıyla ilgili olduğu belirlendi. Sonuçta incelenmeye alınan tüm olguların sosyodemografik özelliklerine bakıldığında; erkek cinsiyetin daha fazla olduğu [%74,2'si (n=233)] tespit edilmiştir. Özellikle ceza hukuku kapsamında yer alan olguların daha çok erkek cinsiyete sahip olması bazı çalışmaların verileriyle uyumludur (13). Bu denli büyük bir fark belirtilen hastalıkların kadın ve erkekteki görülme sıklığı ile açıklanamaz. Çünkü madde kullanım bozuklukları, şizofreni, atipik psikoz, bipolar affektif bozukluk manik hecme, paranoid bozukluk gibi hastalıkların kadın ve erkeklerde görülme sıklığı bunu açıklayacak düzeyde farklı değildir. Ancak, erkeklerin mevcut psikotik hastalıktan ve toplumsal nedenlerden dolayı kadınlara göre farklı düzeyde ve nitelikte etkilenmesi mümkündür. Ayrıca normal toplumda da erkeklerin daha çok suç işledikleri bilinmektedir (14). Bizim çalışmamızda madde kullanım bozuklukları daha sık olmak üzere, ikinci sıklıkta şizofreni hastalarının suç işledikleri saptanmıştır (Tablo 3). Madde kullanımı ile şiddet arasındaki ilişki bazı çalışmalarda gösterilmiştir. Ülkemizde yapılan bir çalışmada madde bağımlılarının yaklaşık 2/3'ü suç işlemiştir (15). Bu oran AMATEM'deki geriye dönük bir çalışma ile de desteklenmiştir (16). Ancak bu konuyla ilgili Türkiye 'de yapılan benzer çalışmalar çok sınırlıdır (17,18).

Brennan ve arkadaşları (19), alkol-madde kullananlarda şiddet davranışı sıklığının 12-16 kat daha yüksek olduğunu saptamışlardır. Öncü ve arkadaşları yineleyici suç işleyenlerde alkol-maddeye bağlı bozuklukların ve duygu-durum bozukluğunun (manik atak) arttığı, %25 oranında eş hastalık olduğunu saptamışlardır (12). Literatürde yineleyici suç işlemeye alkol-madde kullanımı ya da kişilik bozukluklarının önemli bir risk faktörü olduğu belirtilmiştir (20-25). Bizim çalışmamız da bu verileri destekler nitelikte olup; ceza hukuku kapsamında gelen olguların, madde kullanımı ve antisosyal kişilik bozukluğu tespit edilen vakaların %53'ünde suç öyküsünün olduğu aynı zamanda %29,3'ünde de antisosyal kişilik bozukluğu tespit edilmiştir. Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde, Yumru ve arkadaşlarının yaptığı çalışmada ve devamı niteliğinde olan bu araştırmada, adli olguların ağırlıklı olarak madde kullanımı ile ilgili olduğu görülmektedir.

Çöpür ve arkadaşlarının (25) yaptığı çalışmadan elde edilen verilere göre, suç işleme sıklığında birinci sırayı %41,6'lık oranla şizofreni hastaları alırken, bunu %19,4'lük oranla ikiçüçlü bozukluk manik hecme, %17,7'lik oranla paranoid bozukluk, % 14,5'lik oranla atipik psikoz tanısı olan hastaların izlediği belirlenmiş ve suç işleyen şizofrenlerin %63,6'sını paranoid şizofrenilerin oluşturduğu tespit edilmiştir.

Ülkemizde yapılan bir başka çalışmada da suç işleyen psikotik hastalarda saptanan en sık suç işleme gerekçelerinin, kıskançlık, kötülük görme ve alınma gibi sanrılar doğrultusunda yapılan davranışlarla ilgili olduğu bildirilmiştir (26). Şizofreni olgularındaki saldırganlık oranının %9-45 arasında değişkenlik göstermekte olduğu, psikiyatrik hastalığı bulunan bireylerde saldırgan davranış gösterme oranlarının son yıllarda giderek artmakta olduğu belirtilmektedir (27-29).

Akıl hastalığı, zekâ geriliği, geçici sebeplere bağlı bilinç ve irade bozukluğu, yaşlılar, çocuklar ve dilsizler ile madde bağımlılığı olanların cezai ve hukuki sorumluluklarını belirlemek adli psikiyatrinin uğraşı alanına girer. Bizim çalışmamızda; medeni hukuk kapsamında başvuran olguların %78,7'si vesayet, %20,7'sinin ise hukuki tasarruf ehliyetinin olup olmadığının tespiti için gönderilmiş oldukları tespit edildi. Vesayet gerektirip gerektirmediği soruların hastaların, çoğunlukla zekâ geriliği ve bunama tanısı almış olduğu görüldü.

Hukuk kişilere bazı haklar ve yetkiler verir. Bunlar günlük hayatta hareket serbestisi, bir şeye sahip olma, kullanma, yararlanma, taşıma, alkoyma veya reddetme, yapma veya yaptıрма, borçlu veya alacaklı olma gibi konulardır. Hukuki ehliyet, hak sahibi olabilme ve borç altına girebilme kabiliyetini ifade eder. Hukuki ehliyet "Medeni Kanun"da tanım bulmaktadır (30).

Görevlerini yaparlarken vesayet altına alınmayı gerekli kılan bir durumun varlığını öğrenen idari makamlar, noterler ve mahkemeler, bu durumu hemen yetkili vesayet makamına bildirmek zorundadırlar. Vasi, vesayet altındaki kısıtlının kişiliği ve malvarlığı ile ilgili bütün çıkarlarını korumak ve hukuki işlemlerde onu temsil etmekle yükümlüdür. Yaşlıların bunama ya da başka psikiyatrik hastalık nedeniyle fiil ehliyeti ortadan kalkmadığı halde, kendi istekleri üzerine, kısıtlanarak yargının yasal denetimini ve desteğini isteme hakları vardır. Bu, vasi tayini ya da danışmanlıkla olabilir.

Fiil ehliyetinin tam olarak yokluğundan söz edilemeyen durumlar için "yasal danışmanlık" öngörülebilir. Kısıtlanması için yeterli sebep bulunmamakla beraber korunması bakımından fiil ehliyetinin sınırlandırılması gerekli görülen ergin bir kişiye görüşü alınmak üzere bir yasal danışman atanır. Kişinin mal varlığını yönetme yetkisi, gelirlerinde dilediği gibi tasarruf hakkı saklı kalmak üzere kaldırılabilir (M.K. Madde: 429). Ayrıca akıl hastalığı, akıl zayıflığı, alkol veya uyuşturucu madde bağımlılığı, ağır tehlike arz eden bulaşıcı hastalık veya serserilik sebeplerinden biriyle toplum için tehlike oluşturan her ergin kişi, kişisel korunmasının başka şekilde sağlanamaması halinde, tedavisi, eğitimi veya ıslahı için elverişli bir kuruma yerleştirilebilir veya alıkonulabilir. Görevlerini yaparlarken bu sebeplerden birinin varlığını öğrenen kamu görevlileri, bu durumu hemen yetkili vesayet makamına bildirmek zorundadırlar (M.K. Madde: 432) (31).

Bir psikoz, bunama ya da ciddi akıl hastalığı tanısı yasal ehliyetsizlik için gerekli ancak yeterli değildir. O birey için kapasite yitimini özgül biçimde tanımlayan bir işlevsel değerlendirme de gereklidir. Zihinsel yetersizlik gösteren bir kişi eyleminin doğası, niteliği, nedenselliği ya da sonuçlarını anlama, kavrama, akla uygun davranma, olası olumsuz sonuçlarla başa çıkma yetilerini yitirmiş olmalıdır (31). Ancak özellikle 65 yaş üstü yaşlılarda, bunama ya da bilişsel kayıp olmasa da genel düşkünlük ve fiziksel yeti yitimleri, telkine yatkın olmaları gibi nedenlerle ihmal ve suiistimale açık olabilir. Nitekim Keskinöğlü ve arkadaşlarının yapmış olduğu çalışmada; Yaşlıların %1,5 fiziksel, %2,5 finansal örselenme ile karşılaşmış. %3,5 kesin ihmal bulgusu, %28,9'unda olası ihmal bulgusu saptanmıştır (32). Olası ihmal bulgusu olan grupta, yaş ortalamasının ihmal olmayan gruba göre, yüksek olduğu ve yakınlarının yaşlıların sorunları ile daha az ilgilendikleri bulunmuştur.

Ruhsal bozuklukların tedavisinde günümüzdeki gelişmeler ruhsal hastalığı olan kişilerin toplum içine daha çok karışmalarına neden olmuştur. Şizofreni hastalarının çevreye ve kendine yönelik saldırganlıklarının önlenmesi ve uygun bir şekilde tedavi edilebilmeleri için bu hastalardaki şiddet riskinin değerlendirilmesi ve öngörücülerinin belirlenmesi büyük önem taşımaktadır (33).

Cinsel şiddet içeren suçlar diğer suçlara oranla göreceli olarak daha az oranda görülüyor gibi gözükse de cinsel şiddet oranının aslında bilinenden daha yüksek olduğuna inanılmaktadır (34). Kadınlar "toplumsal cinsiyet" nedeniyle yaşanan yanlılık ve eşitsizlik, ek olarak aile içi-kadına yönelik şiddet yükleriyle daha kötü sağlık koşullarına maruz kalmaktadırlar. Adli tıp, halk sağlığı, acil tıp ve psikiyatri bilimleri şiddet olgusuna yaklaşım, şiddeti saptama, tedavi ve önleme konularında özel öneme sahiptir. Sağlık personelinin duyarlılığının artırılması en önemli adım olacaktır (35).

Sonuç

Bizim çalışmamız, daha önce Yumru ve arkadaşlarının Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde adli psikiyatri birimi tarafından yapılmış olan veri dökümünün devamı niteliğinde olup, hem adli olgu sayısının hem de bu olgulardaki çeşitliliğin artması nedeniyle dikkat çekicidir. 2001-2004 tarihleri arasında Gaziantep ve çevre illerdeki mahkemelerden, çoğunlukla madde kullanımı ile ilgili olgular ve bunların suç ile olan ilişkisinin tespiti istenmiştir. Bu çalışmamızda ise 1 Ocak 2004 - 31 Aralık 2006 tarihleri arasında başvuran adli olguların, yalnız ceza hukuku kapsamında olmadığı, medeni hukuk kapsamındaki olguların da değerlendirilmesi amacıyla gönderildiği tespit edilmiştir. Bizim çalışmamızda bir önceki çalışmada olduğu gibi yine alkol ve madde kullanımının yüksek olması ve madde kullanan olguların yineleyici suç öykülerinin olması açısından benzerlikler gösterse de, vesayet ve TCK. 32 kapsamında değerlendirilmesi için gönderilmiş vakaların daha fazla sayısı, hastalık ve suç ilişkisi ekseninde değerlendirildiğinde, madde kullanım bozuklukları ve şizofreni hastalarında yüksek suç öyküsünün görülmesi dikkat çekicidir.

Kaynaklar

- Akgün N. Adli Psikiyatri Yöntem Bilgileri. Adli Psikiyatri, N Akgün (Ed), Bölüm 9, Ankara 1987;265-87.
- Özbek A. Adli Psikiyatri. Yarıçık Cezaevi Matbaası, Ankara 1980.
- Erem F. Türk Ceza Hukuku. Cilt 1, Sevinç Matbaası, Ankara 1976.
- Türk Ceza Kanunu Hekimler ve Sağlık Ortamına İlişkin Maddeleri Yorum, Öneri ve Eleştiriler. Birinci Baskı, Türk Tabipleri Birliği Yayınları. 2005;22.
- Diñçmen K, Dönmezer S. Adli Psikiyatri. Birlik Yayınları, İstanbul 1984.
- <http://www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k4721.html>.
- <http://www.belgenet.com/yasa/medenikanun/118-160.html>.
- Yumru M, Savaş HA, Tutkun H, Herken H, Karasu M, Dülger E. Gaziantep üniversitesinde adli psikiyatrik açıdan incelenmiş olan olguların değerlendirilmesi: yüksek oranda alkol madde kullanımı. Anadolu Psikiyatri Dergisi 2005;6:30-6.
- Özdemir F. Psikiyatrik açıdan homisidal davranışlar. Uzmanlık Tezi, Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi. İstanbul 1992.
- Kayatekin ZE, Maner F, Abay E, ve arkadaşları. Ruh hastalarında homisidal saldırganlık, Düşünen Adam 1991;4:22-2.
- Taşcıoğlu K. Psikotik olgularda saldırganlık ve semptom dağılımının ilişkisi. Uzmanlık Tezi, Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi, İstanbul 1996.
- Öncü F, Soysal H, Uygur N. Suç işlemiş şizofrenlerde zorunlu klinik tedavi sonrası yineleyici suç. 38. Ulusal Psikiyatri Kongresi Bildiri Özet Kitabı, Marmaris 2002.
- Küçükler H. Bağımlılık Yapıcı Madde Kullanan-Kullanmayan Suçlu Çocuk/Ergenlerin Ailelerinde Davranış Özellikleri. Adli Bilimler Dergisi 1995;2:33-8.
- Çopur M, Elmas İ, Can Y. Ceza Ehliyeti, Uyuzturucu Madde Bağımlılığı, Farik ve Mümezzilik Tespiti İstenen Olgularla İlgili İstatistiksel Bir Çalışma. Kriz Dergisi 1995;3:223-6.
- Alpay N, Karamustafaođlu O, Kükürt R. Madde Bağımlılarında Suç. Düşünen Adam 1995;8:16-7.
- Çakmak D, Karalı A, Akvardar Y, ve arkadaşları. Son Beş Yıl İçinde AMATEM'e Yatan Bağımlıların Özellikleri. İstanbul 1996.
- Akcan A, Akcan ZF. İstanbul Bayrampaşa Kapalı Cezaevindeki Erkek Adli Tutuklu ve Hükümlülerde Cezaevi Öncesi Alkol ve Madde Kullanma Sıklığı ve Özellikleri. 35'inci Ulusal Psikiyatri Kongresi sözel bildiri, Trabzon 1999.
- Akcan ZF, Akcan A. İstanbul Bakırköy Kadın ve Çocuk Tutukevi'nde 82 Kadın Tutuklu ve Hükümlünün Kişilik Özelliklerinin Saptanması ve Bunların Göç ve Suç Özellikleri İlişkilendirilmesi. 35'inci Ulusal Psikiyatri Kongresi sözel bildiri, Trabzon 1999.
- Brennan PA, Medrick SA, Hodgins S. Major mental disorder and criminal violence in a Danish birth cohort, Archives of General Psychiatry 2000;57:494-500.
- Tardiff K. Adult antisocial behavior and criminality, Sadock BJ, Sadock VA (editors): Kaplan&Sadock's Comprehensive Textbook of Psychiatry Volume: II, Seventh Edition, Lippincott Williams&Wilkins, Philadelphia 2000;1908-16.
- Erb JL. Assessment and management of the violent patient. Jacobson JL, Jacobson AM (eds): Psychiatric Secrets; second edition, Hanley&Belfus Inc, Philadelphia, s. 2001;440-7.
- Marzuk PM (edt). Violence, crime and mental illness- How strong a link? Archives of General Psychiatry 1996;53:481-6.
- Mulvey EP. Assessing the evidence of a link between mental illness and violence. Hospital and Community Psychiatry 1994;45:663-8.
- Tiihonen J, Hakola P, Eronen M. Risk of homicidal behavior among discharged forensic psychiatric patients. Forensic Science International 1996;79:123-9.
- Çöpür M, Elmas İ, Can Y. Psikotik Hastalarda Suç Kriz Dergisi, 1995;3:41-3.
- Soysal H, Uygur N. Psikotik hastaların öldürme davranışında hedef kitlesi. Nöropsikiyatri Arşivi 1993;30:342-6.
- Lapierre D, Braun C, Hodgins S, et al. Neuropsychological correlates of violence in schizophrenia. Schizophr Bull 1995;21:253-62.
- Tanke ED, Yesavage JA. Characteristics of assaultive patients who do and do not provide visible cues of potential violence. Am J Psychiatry 1985;142:1409-13.
- McNiel DE, Binder RL, Greenfield TK et al. Predictors of violence in civilly committed acute psychiatric patients. Am J Psychiatry 1988;145:965-70.
- Cantürk G. Yeni Türk Medeni Kanunu Çerçevesinde Hukuki Ehliyet İle İlgili Kavramların İrdelenmesi. Adli Bilimler Dergisi Cilt 2, Sayı 1, s. 43-9.
- Uygur N. Yeni Türk Medeni Kanunu ve Demanslı Hastalar. Demans Dergisi 2002;2:21-6.
- Keskinođlu P, Ray G H, Pıçakçıefe M, ve arkadaşları. Yaşlılarda Fiziksel, Finansal Örselenme ve İhmal. Türk Geriatri Dergisi 2004;7: 57-61.
- Modestina J, Ammann R. Mental disorder and criminality: Male schizophrenia. Schizophr Bull 1996;22:69-82.
- Oral G, Akduman İ. Cinsel Şiddet İçeren Suçlarda Motivasyon ve Fantazi. Adli Bilimler Cilt 2, sayı 2, s. 25-30.
- Celbiş O, Kaya M, Güneş G. Malatya'da Beş Yıllık Süreçte Adliye'ye Yansayan Kadın Mağdurların Değerlendirilmesi. Adli Bilimler Dergisi, cilt 1, sayı 2, s. 75-83.
- Arango C, Barba AC, Salvador TG et al. Violence in inpatients with schizophrenia: A prospective study. Schizophr Bull 1999;25:493-503.